

KOBİ'LERİN FİNANSMAN VE YATIRIM KAYNAKLARINI ALGI DÜZEYİ: GİRESUN İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Ünver AKIN, Öğr.Grv.

unver.akin@giresun.edu.tr, Giresun Üniversitesi

Özet: Yakın tarihe kadar Kobi denildiğinde ilk olarak akla 10 ila 50 kişinin çalıştığı atölyeler gelirdi. Ancak günümüzde Kobi tanımı değişimi geçirerek ev hanımlarının dahi birer üretim birimi olarak kabul edildiği bir hal almıştır. AB uyum sürecinde yapılan Kırsal kalkınma programları, devlet destekli projeler, girişimcilik eğitim programları küçük sennayeler ile kurulabilen bu işletmelerimizin sayısının artmasına neden olmuştur. Artan önemlerine bağlı olarak bu çalışma ile 5.bölge teşvik kapsamında yer alan Giresun ilindeki Kobi'lerin finansman sorunları ve yatırım öncelikleri araştırılmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda Kobi'lerin büyük bir çoğunluğunun mikro ve küçük ölçekli olduğu, özkaynaklarla finanse edildiği, yatırım olarak sennayeye ekleme ve vadeli mevduatın tercih edildiği, alternatif finansman ürünlerine-teşviklere-borsaya ise bilgi eksikliği sebebiyle yaklaşmadıkları bilgileri elde edilmiştir. **Anahtar Kelimeler:** Kobi, Kobi Borsası, Finansman Kaynakları, Yatırım Kaynakları

SMEs' PERCEPTION LEVEL OF FINANCE AND INVESTMENT RESOURCES; A CASE STUDY IN GİRESUN

Abstract: Until recently, when SME was called, the workshops where 10 or 50 people worked first could come to the mind. But, today the definition of SME-small and medium size enterprise has changed and taken a form that even housewives are adopted as a product unit. It has lead to increase the number of enterprises that can be established with small capitals such as the rural development programme, state-supported projects, entrepreneurship trainee programmes. Depending on their increasing importance, with this study financial problems and investment priorities of SMEs in Giresun, located in the fifth region countenance have been studied to be searched. At the end of the study, it was concluded that most of SME have a macro dimension and micro dimension, they are financed with equity capital. It was also concluded that capital-adding and time deposit are preferred as an investment and SMEs do not deal with alternative finance products, inducement and exchange due to the lack of information.

Keywords: SME, SME Exchange, Financial Resources, Investment Resources

1.GİRİŞ

Son 20 yıl içinde yaşanan ekonomik ve siyasi gelişmeler neticesinde dünyada ve ülkemizde Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) önemi oldukça artmıştır. Büyük ölçekli işletmelere göre esnek ve dinamik olan yapıları krizlere karşı daha etkin ve dayanıklı olmalarını sağlamış olup, değişen müşteri taleplerine daha hızlı cevap verebilmeleri onları daha da önemli kılmıştır. AB uyum projelerinin yoğunlaştığı son dönemlerde çiftçilerimiz, ev hanımlarımız dahi kobi tanımlarına dahil edilerek üretken sınıfın hacmi yeniden belirlenmeye ve destek projeleri artırılmaya çalışılmaktadır. Kobi'lerin tanımında yaşanan karışıklıkları gidermek adına 18 Kasım 2005 tarih ve 25977 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan ve 18 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe giren "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırması Hakkında Yönetmelik" ile Kobi'lerin sınıflandırılmasında AB kriterleri dikkate alınmaya başlanmıştır. Söz konusu yönetmeliğe göre çalışan sayısı 250'den az ve yıllık net satış hasılatı ya da mali bilançosu 25 milyon TL'yi geçmeyen işletmeler KOBİ olarak tanımlanmakta olup, ülkemizde çalışan sayısı 1-9 kişi ve yıllık net satış hasılatı 1 milyon TL'nin altında olan işletmeler "MİKRO İŞLETME", çalışan sayısı 10-49 kişi ve yıllık net satış hasılatı 5 milyon TL'nin altında olan işletmeler "KÜÇÜK İŞLETME", çalışan sayısı 50-249 kişi olan ve yıllık net satış hasılatı 25 milyon TL'nin altında olan işletmeler "ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELER" olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye'de de Kobi'lerin ekonomi içindeki payları son yıllarda artmaktadır. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından 2009 yılında "KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP),2011-2013" oluşturulması, Kobi'lerin sermaye piyasalarına girişinin sağlanması için İstanbul Borsası içinde Gelişen İşletmeler Pazarı kurulması Kobi gerçeğinin farkına varıldığının birer göstergesidir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Yıllık İş İstatistikleri 2009 yılı verilerine göre Türkiye'de toplam işletmelerin %99,9'unu KOBİ'ler oluşturmaktadır. 1-9 çalışana sahip mikro ölçekli işletmeler, toplamın %95,62'sini teşkil etmektedir. Kobi'lerin ekonomiye katkıları genel olarak beş ana maddede toplanmaktadır.(Oktay ve Güney,2002), (Bayülken ve Kütükoğlu,2012)

a) İstihdam yaratılması,

b) Esneklik sayesinde yeni durumlara hızlı uyum sağlaması,

c) Girişimciliği teşvik etmesi,

d) Butik üretim sayesinde ürün farklılaşması ortaya çıkartması,

e) Büyük işletmelerde yan sanayi olarak çalışma ve fason üretim yapması.

KOBİ'lerin %82'si hizmetler ve ticaret, %13'ü ise imalat sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir. Türkiye'de - Toplam istihdamın %78'ini

-Toplam katma değer %55'ini

-Toplam satışların %65,5'ini

-Toplam yatırımların %50'sini

-Toplam ihracatın %59'unu oluşturan Kobi'lerin kredi toplamalarının krediler içindeki payı ise %24'tür. KOSGEB

veritabanında kayıtlı imalat sanayi Kobi'lerine ilişkin verilere göre, işletmelerin tepe yöneticilerinin % 69,52'si aynı zamanda işletme sahibidir. İşletmelerin % 65,24'ünün işletme sahibi lise ve altı eğitim düzeyindedir. Teknolojik yenilik faaliyeti yapma oranının en yüksek olduğu sektör, %34,7 ile imalat sanayi sektörüdür. Büyük ölçekli işletmelerin %48,6'sı 2006 - 2008 yılları arasındaki 3 yıllık dönemde teknolojik yenilik faaliyeti yürüttüğünü belirtirken, küçük ölçekli işletmelerde bu oran %27,8'de kalmıştır. Teknolojik yenilik faaliyeti için finansal destek alanların oranı % 23-27 seviyelerindedir ve işletme ölçeğine göre değişmemektedir. İmalat sanayindeki Kobi'lerin % 86,8 'i düşük ve orta-düşük teknoloji sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Kobi'lerin %45'i finansmana erişimi, %38'i istihdam maliyetlerinin yüksekliğini, %30'u ise müşterilerin alım gücü düşüklüğünü en önemli iki sorun içinde saymaktadır (KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı 2011-2013) Türkiye'de de Kobi'lerin gerek sayı bakımından gerekse istihdama sağladıkları katkı nedeniyle ekonomik gelişmede çok önemli rolü vardır; ancak Türkiye'de Kobi'ler, toplam istihdamın önemli bir bölümünü gerçekleştiriyor olmalarına rağmen; yatırım, katma değer, ihracat ve banka kredileri konusunda yeterli seviyede değildir. yapılan destekler yetersiz kalmakta, toplam krediler içindeki payları giderek düşmekte, kredi maliyetleri yükselmekte ve kredi prosedürü de uzun ve daha karmaşık hale gelmektedir. Bu nedenlerle, hem ekonomik açıdan hem de işgücü piyasaları açısından, bugüne kadar ülkemizde Kobi'lerden beklenen sonucun alınmadığı görülmektedir. (Ulusoy 2012) Dünya Bankası 2010 Türkiye Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu'na göre Türkiye'de kredi kullanan küçük işletmelerin oranı yüzde 50, orta ölçekli işletmelerin oranı yüzde 68 ve büyük işletmelerin oranı yüzde 62'dir. Söz konusu rapora göre gelişmiş ülkelerde ülke ekonomisi içinde kullanılan kredilerin yaklaşık yüzde 50'si KOB 'lere yönlendirilirken, Türkiye'de bu oran yüzde 24'lerde kalmaktadır. Dünya Bankasının Ekim 2012'de yayınlanan "İş Yapma Endeksi 2013: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler İçin Daha Akıllı Düzenlemeler" adlı raporuna göre Türkiye 185 ülke içinde 71.ci sırada yer almaktadır. Krediyeye erişim sıralamasında ise 83.sırada yer alıyor. Araştırmalar göstermektedir ki Kobi'ler özsermayeler ile kurulmakta ve ancak dar boğaza girilmesi halinde öncelikli olarak banka kredilerine veya alternatif finansman kaynaklarına yönelmektedirler. Kobi'lerin yararlanabilecekleri başlıca finansman kaynakları; banka ve özel finans kurumları kredileri, finansal kiralama ve faktoring yoluyla finansman, tüketici finansman şirketlerinden sağlanan fonlar, sermaye piyasalarından sağlanan fonlar, senetli yada senetsiz ticari borçlar, ortak ve iştiraklere olan borçlar, devlet destekleri ve özkaynaklardır. Ancak, Kobi'lerin özkaynak yetersizliği, otofinansmana gidebilecek ölçüde kar sağlayamama, kamuyu bilgilendirme ve düzenli rapor hazırlama konusundaki yetersizliklerden dolayı sermaye piyasasından fon sağlama gerekliliğini yerine getirememe ve banka dışı finans kurumlarının ülkemiz finans sistemi içerisinde küçük bir yer teşkil etmesi gibi nedenlerden dolayı fon ihtiyaçlarını karşılamada büyük zorluklar yaşanmaktadır. (Çelikkol v.d.,2008) Fon ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmeleri Kobi'lerin gelişmiş teknolojilere sahip olmasını engellemekte ve eski teknolojiler ile emek yoğun olarak çalışmak zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Türkiye'de 2002-2008 yılları arasında imalat sanayi üretimi içinde düşük teknoloji sektörlerin payı yüzde 50'den 39'a, yüksek teknoloji sektörlerin payı da yüzde 5,1'den 4,1'e düşmüştür. Diğer taraftan bu süreçte orta teknoloji sektörlerin payı yüzde 44,9'dan yüzde 56,9'a yükselmiştir. (Yüksel,2011) Düşük teknoloji kullanımı ürettikleri malın kalitesine olumsuz yansımaktadır. Kalitesiz üretim, Kobi'lerin satış gücünü, dolayısıyla büyük işletmelerle rekabet gücünü engellemektedir. Eski teknolojilerle yapılan üretim ile ihracat yapılması ve uluslararası pazarlarda rekabet olanağı yoktur. (Erol,2010) Kobi'lerin fon ihtiyacını karşılamak için en yoğun olarak başvurdukları banka kredilerinden düşük pay ayrılmaları pek çok nedenlere dayanmaktadır.

- Kobi'lerin bilanço ve muhasebe kayıtlarının düzensiz olması ve ikinci bir defter tutulması,
 - Krediler için Kobi'lerin istenilen garanti ve teminatları verememesi,
 - Çok sayıda ve dağınık yapıda olan küçük işletmelere yönelik kredilerin istihbarat maliyetinin görece yüksek oluşu,
 - Geleneksel yapılarının, Kobi mekanlarını ziyaret eden bankalara güven vermemesi,
 - Banka şube ağlarının ve personel sayısının Kobi kredileri için yetersiz oluşu,
 - Kobi'lerin tedarikçilere ve müşterilerine borçlanmasının daha kolay olması (Bayülken ve Kütükoğlu,2012)
- Bunların dışında birçok bankanın Kobi'lere özel kredi şartları düzenlememesi ve büyük ölçekli işletmelerden istenen koşulların talep edilmesi Kobi'lerin gelişiminde olumsuz etkilere neden olmaktadır. Girişimciliğin yaygın olarak teşvik edildiği günümüzde bu durum 1-9 kişinin çalıştırıldığı mikro ölçekli işletmelerin sayısını artırmakta olup, söz konusu işletmelerin düşük teknoloji ve rekabete sahip olmaları neticesinde büyük ölçekli işletmelerin yan sanayi ve taşeron üretim yapmasına neden olmaktadır. Kobi'ler içerisinde butik üretimin yaygın olması ürün yelpazesinin artmasına engel olmaktadır. Bu çalışma ile Giresun ilinde yer alan mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman sorunlarının ve kaynaklarının tespiti yapılarak, Kobi'lerin atıl durumdaki sermayelerini değerlendirdikleri alanların incelemesi amaçlanmaktadır. Giresun Ticaret Odasının 2010 tarihli ekonomik raporuna göre; 14.07.2009 tarih ve 2009/15199 sayılı yatırımlarda devlet yardımları hakkında karar gereği oluşturulan yeni teşvik sisteminden 5. Bölgede yer alarak 31 Aralık 2017 tarihine kadar yararlanmakta olan Giresun ilinde Giresun Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 1.568 firma, Karadeniz İhracatçılar Birliğine kayıtlı 26 firma ve Giresun Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birliğine kayıtlı 5.817 firma bulunmaktadır. Giresun'da Organize Sanayi bölgesinde faaliyette bulunan 13 işletmenin istihdam sayısı 393 kişidir. Batlama Küçük Sanayi Bölgesinde 147 firmanın istihdam sayısı 147 kişi ve Giresun Büyük Sanayi Bölgesinde 465 firmanın istihdam sayısı 1650 kişidir. KOSGEB'in veritabanına kayıtlı 3.026 adet işletme mevcuttur ve bu işletmelerin

383 adeti fiilen destek programlarından faydalanmaktadır. Girişimcilik Destek Programı kapsamında, Türkiye genelinde 2012 yılı sonu itibarıyla en çok destek kullanan onuncu ildir.(Gazete28.com) Fındığın ve Kirazın anavatanı olarak kabul edilen Giresun'da "Sahil yolu" projesi tamamlanmış olup tamamlandıklarında ticaretin artmasına ve firmaların daha fazla ihracat yapmasına olanak sağlayacak "Or-Gi Hava yolu" ve "Harşit Vadisi Tren yolu" projeleri ise halen devam etmektedir. İhracatın yoğun olarak fındık üzerine olduğu ilimizdeki Kobi'lerin fazla olması ve söz konusu işletmelerle daha önce benzer bir çalışma yapılmamış olması açısından çalışmayı sorunların tespiti açısından özgünleştirmektedir. Çalışmanın Kobi'nin tanımına, avantajlarına, dezavantajlarına kısaca değinilen bu bölümünü izleyen kısımda literatür incelemesine yer verilmiştir. Son bölümde ise araştırmanın yöntemi ve bulgularına yer verilmiştir.

II. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

(Üzümcü ve Doğan,2001)Çalışmalarında 1980-2000 yıllarında Sivas ilindeki Kobi'lerin kullandıkları teşvikleri incelemişler ve teşviklerin yetersizliği, bürokratik sorunların çokluğu, teşvikler hakkında yetersiz bilgi, teşviklerden yararlanma konusunda ilgisizlik ve Kobi'lerin kendileri ile ilgili kurumlarla olan dialog eksikliği bulgularına ulaşmışlardır.(Oktay ve Güney,2002)Finansman sorunlarına yönelik yapılan anket çalışmasında İstanbul (DES), Trabzon, Gaziantep, Denizli ve Eskişehir'de, işletmelerin sahiplerince yönetildiğini ve yönetimi profesyonel yöneticilere bırakmak istemedikleri sonucuna ulaşmış. Ayrıca işletmelerin büyük çoğunluğunun borsaya açılmayı düşünmediği, yarıdan fazlasının bankalarla ilişkisinde süreklilik olduğu sonucuna ulaşmışlardır.(Torlak ve Uçkun,2005)Çalışmasında işletmelerin en ciddi finansman sorunlarının nakit para sıkıntısı, piyasa durgunluğu ve kredi faizlerinin yüksekliği olduğu ve pazarlama sorunları bakımından ise işletmelerin yeni ürün geliştirme gücü, tüketici tercihlerinin hızlı değişimi ve rakiplerin fiyat anlaşmaları sorunlarıyla ağırlıklı olarak karşı karşıya oldukları sonucu elde edilmiştir.(Sayılır vd, 2006) Çalışmasında Muğla ilinde faaliyet gösteren işletmelerin finansman uzmanı çalıştırmadığı, araştırmaya katılanların yaklaşık %80'nin Kobi desteklerinden habersiz olduğu bulgusuna ulaşılmış ve işletmeler tarafından finansman sorunlarının giderilmesinde en önemli engeller; faiz oranlarının yüksekliği, formalitelerin ağırlığı ve teminat göstermekteki güçlükler olarak belirtilmiştir.(Aygen,2006)Sakarya'daki Kobi'lerin finansman sorunlarını belirlemeye ve alternatif finansman tekniklerinin uygulanma düzeyini tespit etmeye yönelik olarak yapılan çalışmada firmaların % 81,2 sinin küçük ölçekli olup ihtiyaç duydukları kaynakları öz varlıklarından karşılamaya çalıştığı, sırasıyla kredi faizleri-öz kaynakların yetersizliği-işletme sermayelerinin yetersizliği konusunda sıkıntı yaşandığı bulgularına ulaşmıştır. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni finansman teknikleri olarak adlandırılan risk sermayesi, faktoring, forfaiting ve leasing gibi finansman tekniklerinden yeterince yararlanmadıkları ve kullanmama nedenleri olarak; bu teknikler konusunda gerekli bilgiye sahip olamama, bu tekniklerin uygulanabilirliği yönünde gerekli alt yapıya sahip olunmadığı düşüncesi, ihtiyaç duydukları kaynakları öz kaynak ya da yabancı kaynak kullanarak karşılama anlayışının hakim olması, bu tekniklere ihtiyaç duymama, bu teknikleri kullanmanın maliyetleri daha da arttıracak endişesini taşımaları bilgilerine ulaşılmıştır.(Büyüksalvarcı ve Kılınç,2006)Konya ilinde faaliyette bulunan küçük ve orta ölçekli işletmelerin sermaye yapılarının tespiti ile sermaye yapılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yaptığı analiz sonucunda işletmelerin büyük çoğunluğunun yabancı kaynak kullanmayı istemediği bilgisine ulaşmıştır. İşletmeler kısa süreli acil nakit ihtiyacı olduğunda, büyümelerini finanse etmede yada işletme sermayesi ihtiyacı olduğunda yabancı kaynak kullanırken kaynak olarak ortakların aile bireylerini ve banka kredisini yoğun olarak tercih etmektedirler.(Korkmaz ve Cura,2006) Zonguldak İli Çaycuma İlçesinde faaliyette bulunan Kobi'lerle yapmış oldukları çalışmalarında işletmelerin çoğunlukla beş yıldan daha uzun sürelerde faaliyet gösterdikleri, faktoring yönteminin işletmelerde bilinmediği, özkaynaklarını kullanmayı (%56,9) tercih ettikleri ve halka arz konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve riskli bir işlem olmasından dolayı ile halka arzı düşünmedikleri tespit edilmiştir.(Karamustafa ve Karakaya,2007) Samsun ve ilçelerindeki çalışmalarında Aşamalı regresyon analizi sonucunda firma büyüklüğünün, talepteki artışın, yabancı piyasalara açıklığın, ortağın yönetici olmasının ve bankalarla ilişkilerde memnuniyetin "Borç/Toplam Varlık" yapısını istatistiksel olarak anlamlı biçimde etkilediği; buna karşın, firma yaşının, hukuki yapının ve kapasite kullanım oranının ise bu yapıyı önemli biçimde etkilemediğini tespit etmişlerdir. Borç kaynaklarına yönelmenin firmanın faaliyette olduğu süre ile ilişkili olmadığı, firmaların farklı pazarlara yönelmesiyle daha az borçlanmayı tercih ettikleri görülmüştür. Yöneticilerin aynı zamanda firma sahibi olması, firmaları daha az borç kullanmaya sevk ettiği, ancak hukuki yapılarının borçlanma üzerinde etkisinin olmadığı görülmüştür.(Güneş ve Uğur,2007)2005 yılında Malatya ilinde ihracat yapmakta olan Kobi'ler üzerine yapmış olduğu çalışmada firmaların çoğunlukla (%65) banka kredilerinden yararlandıkları sonucuna ulaşılmış olup birçoğunun (%77)Eximbank kredilerinden haberdar olmasına rağmen kredilerin vadesi, faiz oranları, kullanım şartları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bürokratik işlemlerin çokluğundan ve sürelerinin uzun olması yada ihtiyaç duymadıkları için krediden yararlanmadıkları bulguları elde edilmiştir. (Yücel ve Yüksel,2008)Kırıkkale ilinde faaliyet gösteren Kobi'lerin inovasyon eğilimlerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında işletmelerin büyük bir çoğunluğunun iç piyasaya yönelik faaliyetlerinin olduğu, işletmelerin inovasyon konusunda eğitim almadıkları, çok az sayıda işletmenin Ar-ge birimlerine ya da faaliyetlerine sahip olduğu, büyük bir çoğunluğunun yeni geliştirdikleri ürün ya da hizmetlerinin bulunmadığını saptamışlardır.(Güzeldere vd,2008) Kobi'lerin faaliyetlerini ve yatırımlarını finanse ederken ne oranda özsermaye kullandıkları üzerinde durmuş olduğu

çalışmasında İstanbul ilinde farklı sektörlerde faaliyet gösteren Kobi'lerin faaliyet gösterdikleri sektörlerle göre sermaye yapılarının farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. (Koyuncugil ve Özgülbaş,2008)İMKB'de işlem gören Kobi'ler üzerinde yaptığı çalışmasında Kobi'lerin ancak % 36,23'ünün finansal performansının iyi olduğu belirlenmiştir. Sermaye ve bilgi yetersizliği nedeniyle yurtdışı pazarlara açılmada güçlük çeken Kobi'lerin finansal olarak güçlü olabilmesi için profesyonel finansal yönetim anlayışını benimsemesi ve bilimsel yöntemleri uygulanması önerilmiştir. (Ayrıçay ve Kök,2009)Çalışmasında Kahramanmaraş ilindeki Kobi'lerin kredi kullanımını etkileyen faktörler; işletme yası, kurumsallık düzeyi, nakit yaratma düzeyi, işgücü düzeyi ve finans yöneticisinin eğitim düzeyi olarak tespit ederek bağımlı değişken olarak belirlenen kredi kullanım düzeyi ile pozitif ilişkiye sahip oldukları, bankalar ile uzun geçmişe sahip işletmelerin daha kolay kredi temin edebildikleri ve uzun süreli kredi geçmişine sahip olunmasının kredi maliyetleriyle negatif, kredi miktarıyla da pozitif ilişkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. (Emir,2011)Çalışmasında işletmelerin faaliyetlerini yürütürken nakit sıkıntısına sıklıkla düştüğünü belirtmiş; bunda en önemli etkenin de alacak tahsilinde yaşanan sorunlar ile düzenli ve etkin finansal planlama ve bütçeleme yapılamamasını göstermiştir. Finans alanında sıkıntı yaşadıkları halde ayrı bir finans bölümünü oluşturmayanların oranı % 85'dir. Çalışmaya dahil olan Kobi'lerin hiçbirinin türev ürün konusunda bilgi sahibi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. (Fidan,2011)Laleli'de faaliyet gösteren Kobi'ler üzerine yapmış olduğu çalışmasında Kobi kredi piyasasında asimetrik bilgi olgusunun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Faaliyet gösteren Kobi'lerin talep edilen bilgi ve belgeleri ilgili kredi kurumları veya bankalar kısmen paylaştıkları, kredi talep ve kullanım sürecinde piyasadaki cari faiz oranını araştırmadıkları belirlenmiş olup, işletmelerin kredilerin amacını veya kullanım yerini bankalar ile paylaştıkları tespit edilmiştir.(Türkoğlu ve Çelikkaya,2011)Çalışmasında Kobi'lere yönelik Ar-Ge destekleri ile üretimde ihracatın almış olduğu pay arasındaki ilişkiyi incelemiş ve genel olarak Kobi'lere yönelik yapılan Ar-Ge desteklerinin üretimde ihracatın almış olduğu payı arttırdığı sonucunu elde etmiştir. (Süklüm,2011)Aydın ili organize sanayi bölgesinde faaliyet gösteren Kobi'lerin kullandıkları kredi profillerinin belirlenmesi amacıyla yapmış olduğu çalışmasında işletmelerin çok kısa ve orta vadeli banka kredisi kullandıkları ve kapasite artırımı, nakit ihtiyacı, makine-ekipman satın alımı, özsermaye yetersizliği nedenleri ile kredileri tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır.(Ayrıçay ve Kılıç,2012)Kahramanmaraş ilinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin faaliyetlerini finanse etmek için hangi finansman kaynağını kullandıklarını tespit etmek ve leasing, faktoring ve forfaiting gibi finansman kaynağından yararlanma ya da yararlanmama nedenlerini ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında firmaların kredili satışlardan doğan alacaklarını finanse etmek için daha çok ticari kredilere başvurdukları, en az tercih ettikleri finansman yöntemleri ise faktoring ve forfaiting olduğu sonucuna ulaşmışlardır. (Emir vd.,2012)Trabzon ilinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin bir finansman sorunu yaşayıp yaşamadıklarını ve eğer bir sorun yaşıyorlarsa bu finansman sorununun, profesyonel bir finansman bölümünün, etkin bir finansal planın ve finansman yöneticisinin olmayışından kaynaklanıp kaynaklanmadığının, Kobi'lere sağlanan devlet teşvikleri ve kurum desteklerinden örneklemi oluşturan firmaların faydalanıp faydalanmadıkları araştırıldığı çalışmalarında firmaların çoğunda bir finansman bölümü ve finans yöneticisi bulunmadığı, önemli bir kısmının (%51) hem kısa hemde uzun vadeli olmak üzere finansal planlama yaptıkları, firmalarda finansal kararların çoğunlukla şirket sahibi tarafından verildiği, en önemli sıkıntılar olarak alacakların tahsilindeki gecikmeleri, maliyetlerdeki artış, öz kaynak yetersizliği ve kredi teminindeki güçlükler sonuçlarına ulaşmıştır. Ayrıca söz konusu firmalar genel olarak finansman sorununun çözülmesi için öncelikle Kobi'lerin gelişimi için yeni teşviklerin oluşturulması gerektiğini ve özellikle kredi teminatlarının da en aza indirilmesi gerektiğini belirtmiş, büyük ölçüde teşvikler hakkında bilgi sahibi oldukları ve bu teşvik ve desteklerden yaralandıkları fakat bu teşvik ve destekleri yetersiz bulduklarını, büyük ölçüde teşviklerin zamanında sağlanamaması ve destek kuruluşlarının destek şartlarının çok ağır olmasını ise teşviklerin yetersizliği nedenleri olarak ortaya koymuşlardır. (Ulusoy ve Akarsu,2012)Türkiye'deki Kobi'lere yapılan destekler ve istihdam üzerine etkileri çalışmasında Kobi'lere verilen kredi paylarının %4'lük oranla çok düşük seviyelerde olduğunu tespit etmiş ve Kobi'lerin ülkemizde yeterince desteklenmediğini ve Kobi'lere yapılan desteklerle istihdam arasında sıkı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. (Öndeş ve Güngör,2013) Erzurum Organize Sanayi Bölgesinde Kobi'lerin finansmanı üzerine yapmış oldukları çalışmalarında katılımcıların % 70 inin işletme sahiplerince yönetildiğini, büyük çoğunluğunun kapasitenin tam kullanılmamasındaki temel sebebin talep yetersizliği olduğunu düşündüğünü, firmaların % 53,3 ünün kredi kullandığını, alternatif finansman kaynaklarından Leasing yönteminin birinci sırada risk sermayesinin ise ikinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

III. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Araştırmanın amacı, Giresun ilindeki Kobi'lerin faaliyetlerini finanse etmek için hangi finansman kaynaklarını kullandıklarını, artan sermayelerini hangi alanda değerlendirdiklerini tespit etmek ve nedenlerini ortaya koymaktır. Anket yöntemi kullanılan bu çalışmada Giresun ilinde farklı sektörlerde faaliyet gösteren 200 Kobi'ye ulaştırılan anket formlarından 110 adetinden yanıt gelmiştir. Bunların 100 tanesi değerlendirmeye uygun görülerek SPSS programında analiz edilmiştir.

IV. ARAŞTIRMA BULGULARI

Çalışmada yer alan işletmelerin % 22 si hizmet sektöründe, % 20 si makine sanayinde, % 17 si otomotiv yan sanayinde, %16 sı ise mobilya ve orman ürünleri sektöründe faaliyet göstermektedir. Çalışmada yer alan işletmelerin büyük bir çoğunluğu (% 70,7) gerçek kişi işletmelerinden oluşmaktadır.

Tablo 1: İşletmelerin Faaliyet Alanı

Faaliyet Konusu	Frekans	Yüzde (%)
Hizmet	22	22
Makine	20	20
Otomotiv	17	17
Mobilya ve orman ürünleri	16	16
Gıda	12	12
Tekstil	6	6
İnşaat	6	6
Turizm	1	1
Toplam	100	100

Tablo 2: İşletmelerin Hukuki Yapısı

Hukuki Yapı	Frekans	Yüzde (%)
Gerçek Kişi İşletmesi	65	70,7
Limited Şirket	22	23,9
Kollektif Şirket	2	2,2
Anonim Şirket	2	2,2
Adi Ortaklık	1	1,1
Toplam	92	100

Çalışmada yer alan işletmelerin %17 si 1-5 yıl arasında faaliyette bulunan yeni işletmelerden oluşurken % 77 si altı yıldan daha uzun süre faaliyette bulunmaktadır. İşletmeler büyük çoğunlukla (%83) 1-9 kişi istihdam etmektedirler. Birçok işletmede çalışan sayısı 2-3 kişiyi geçmemektedir. 10-49 kişi çalıştıran işletmeler yoğun olarak büyük sanayi bölgesinde faaliyette bulunan işletmeler olup, anket çalışmasında yer alan 4 firmanın istihdam kapasitesi 50 kişinin üzerindedir. Giresun ilinde faaliyette bulunan işletmelerin % 96 sı mikro ve küçük ölçekli işletmelerden oluşmaktadır.

Tablo 3 : İşletmelerin Faaliyet Süresi

Faaliyet süresi	Frekans	Yüzde (%)
6-10 yıl	35	35
16 yıldan fazla	33	33
1-5 yıl	17	17
11-15 yıl	9	9
1 yıldan az	6	6
Toplam	100	100

Tablo 4: İşletme Çalışan Sayısı

Çalışan Sayısı	Frekans	Yüzde(%)
1-9 kişi	83	83
10-49 kişi	13	13
50-99 kişi	2	2
100-249 kişi	2	2
Toplam	100	100

İşletmelerin yaklaşık % 93 ü işletme sahiplerince yönetilmektedir. Aile işletmesi olan firmalarımızın büyük bir çoğunluğunda tek adam yönetiminin dezavantajları ve yetki devrinde çekimserlik yaşanmaktadır. Tablo:6 da yer alan sonuçlar bunu desteklemektedir. İşletmede finansal kararlar % 99 oranında işletme sahiplerince alınmaktadır. İşletmelerin tamamına yakınında finans bölümü bulunmamaktadır.

Tablo 5: İşletmenin Yönetim Şekli

Yönetim Türü	Frekans	Yüzde(%)
İşletme Sahibi	92	92,9
İşletme sahibinin çocukları	6	6,1
Genel Müdür	1	1
Toplam	99	100

Tablo 6: İşletmenin Finansal Kararlarını Veren Kişi

Karar Veren	Frekans	Yüzde(%)
İşletme Sahibi	98	99
Finans Müdürü	1	1
Toplam	99	100

İşletmelerin yarıdan fazlası (% 51,6) yüzde elli kapasitenin altında faaliyet göstermektedir. Emek yoğunlukta çalışan işletmelerin teknoloji kullanım düzeyleri oldukça düşüktür. Çalışmada şaşırtıcı olan kapasite oranlarının düşük olmasında rağmen işletmelerin yarıdan fazlası sermaye ve kapasitesini yeterli görmektedir. İşletmeler kapasite artırmaya yönelik finansman sağlama konusunda çekimser kalmalarını destekler niteliktedir.

Tablo 7: İşletmelerin sermayesi ve kapasitesinin yeterliliği

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	47	50,5
Hayır	46	49,5
Toplam	93	100

Tablo 8: İşletmelerin Yıllık Kapasite Kullanım oranları

Kapasite (%)	Frekans	Yüzde(%)
25-44	19	20
51-74	17	17,09
85-100	16	16,8
45-50	15	15,8
0-24	15	15,8
75-84	13	13,7
Toplam	95	100

Çalışmaya dahil olan işletmelerin çoğunluğu (% 56) il içerisindeki müşterilere satış yaparken % 29,7 si özellikle Doğu Karadeniz'de yer alan komşu illere satış yaptıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu firmaların satışları çoğunlukla sipariş ve perakende şeklinde gerçekleşmektedir. Bu durum müşterinin talep değişikliklerine daha hızlı uyum sağlama avantajına sahip Kobi'lerimizin seri üretimde bulunmalarına engel teşkil etmektedir. Ayrıca internetten satış düzeyinin düşüklüğü yapılmış çalışmalarda söz konusu olan internet kullanımı düşüklüğünü destekler niteliktedir.

Tablo 9: İşletmelerin Faaliyet Bölgesi ve Satış Şekli

Faaliyet Bölgesi	Frekans	Yüzde(%)	Satış Şekli	Frekans	Yüzde(%)
Yerel	51	56	Sipariş	46	53,5
Bölgesel	27	29,7	Perakende	36	41,9
Uluslar arası	8	8,8	Toptan	3	3,5
Ulusal	5	5,5	İnternet	1	1,2
Toplam	91	100	Toplam	86	100

İşletmelerin aylık cirolarına baktığımızda 10.000 TL ve üzeri ciro sağlayan işletmelerin sayısı (% 56,4) oldukça fazladır. Çalışmaya katılan işletmelerin yoğunlukla imalat sanayinde çalışıyor olmalarının bir göstergesidir.

Tablo 10: İşletmelerin aylık ciroları

Ciro	Frekans	Yüzde(%)
2-5.000 tl	25	25,8
50.000 tl ve üzeri	22	22,7
21-49.000 tl	12	12,4
10-15.000 tl	11	11,3
6-9.000 tl	10	10,3
2.000 tl altı	9	9,3
16-20.000 tl	8	8,2
Toplam	97	100

Tablo 11: İşletmelerin Özkaynak – Yabancı Kaynak Dağılımı

Kaynak Dağılımı	Frekans	Yüzde(%)
Özkaynak % 80-100	56	76,7
Özkaynak %50	10	13,7
Özkaynak %25	7	9,6
Toplam	73	100

İşletmelere yöneltilen özkaynak- yabancı kaynak dağılımına ilişkin soruya işletmelerimizin % 76,7 si yabancı kaynak kullanımını % 20 olarak belirtmiştir. Elde edilen sonuç daha önce yapılmış çalışmalardaki özkaynak kullanımının yaygın ve yoğun olması sonuçlarını destekler niteliktedir. İşletmeler kuruluş aşamasında en çok özkaynak temininde yetersizliğe düşmekte, sırasıyla deneyimli eleman ve kredi bulma sorunlarıyla karşılaşmaktadır.

Tablo 12 Kuruluş Aşamasında Karşılaşılan Sorunlar

Önem Sırası	Frekans	Yüzde(%)
Özkaynak yetersizliği	27	29,3
Deneyimli eleman temini	19	20,7
Kredi temini	16	17,4
Hedef kitle, potansiyel müşteri tespiti	15	16,3
Bürokratik engeller	8	8,7
Bilgi eksikliği	4	4,3
Aile bireylerinin isteksizliği	3	3,3
Toplam	92	100

İşletmeler faaliyetleri esnasında yaklaşık yüzde 30 alacakların tahsilinde sorun yaşarken deneyimli personel temininde yaşanan sıkıntılar ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo:13 Faaliyet Esnasında Karşılaşılan Sorunlar

Önem Sırası	Frekans	Yüzde(%)
Alacak Tahsili	29	29,9
Yeterli ve Deneyimli Personel Temini	21	21,7
Finansman Temini	12	12,3
Hammadde Tedarik	12	12,3
Üretimde Yaşanan Sıkıntılar	9	9,4
Pazarlama ve Yeni Pazar Bulma	7	7,3
Teknolojik yenileme	4	4,1
Resmi Kurum İşlemleri	2	2
Nakliye İşlemleri	1	1
Toplam	97	100

İşletmelerin genelinde finansman sorunun yaşanmakta olup, finansman sorunu hiç yaşamayanları oranı düşüktür. Firmaların banka kredisi kullanma oranları yüksek olup, hiç kullanmayanların oranı yüzde 29 seviyelerinde görülmektedir. Firmalar bir şekilde finansman sorunu ile karşılaşmakta ve çözüm olarak banka kredilerini kullanmayı tercih ederken temkinli davranmaktadırlar. Zira kredi kullananların yarısından fazlası Taksitli ticari krediyi kullanmayı tercih ederek diğer banka kredilerini (Teminat mektubu, Aval kredisi, İhracat kredisi gibi) kullanmamaktadırlar.

Tablo:14 İşletmelerin Finansman Sorunlarının

Sıklık	Frekans	Yüzde(%)
Arasıra	46	48,4
Nadiren	19	20
Yoğun	15	15,8
Hiçbir zaman	12	12,6
Yılda 2 kez	2	2,1
Yılda 1 kez	1	1,1
Toplam	95	100

Tablo:15 İşletmelerin Banka Kredisi Kullanma Sıklığı

Sıklık	Frekans	Yüzde(%)
Arasıra	36	36,4
Hiçbir zaman	29	29,3
Nadiren	16	16,2
Yoğun olarak	7	7,1
Yılda 2 kez	6	6,1
Yılda 1 kez	5	5,1
Toplam	99	100

Tablo:16 İşletmelerin Kullandığı Kredi Türleri

Kredi Türü	Frekans	Yüzde(%)
Taksitli ticari kredi	55	73,4
Çek kredisi	13	17,4
Borçlu cari hesap kredisi	6	8
Kredili mevduat hesabı	1	1,3
Toplam	75	100

İşletmeler orta vadede krediyi tercih ederken, kredi geri ödeme kolaylıkları ve bankayla olan kişisel ilişkilerin kredi tercihlerinde etken olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo:17 İşletmelerin

Kullandığı Kredilerin Vadeleri

Vade	Frekans	Yüzde (%)
Orta	42	49,4
Uzun	24	28,2
Kısa	19	22,4
Toplam	85	100

Tablo:18 İşletmelerin Banka Kredisi Tercih Sebepleri

Nedenler	Frekans	Yüzde(%)
Kredi geri ödeme kolaylıkları	15	26,8
Bankayla olan kişisel ilişkiler	14	25
Faiz oranlarının düşüklüğü	11	19,7
Hizmet kalitesi	9	16
Kredi çeşitliliği	7	12,5
Toplam	56	100

İşletmelerin banka kredisi temininde yaşadıkları sorunların en başında sırasıyla teminat eksiklikleri, faiz oranlarının yüksekliği, ihtiyacı karşılayamaması görülmektedir.

Tablo:19 İşletmelerin Banka Kredisi Temini Sorunları

Sorunlar	Frekans	Yüzde(%)
Teminat eksikliği	27	35
Faiz oranlarının yüksekliği	14	18,18
İhtiyaca istinaden kredi verilmemesi	8	10,4
Kefaletin yetersizliği	6	7,8
Kredi limitlerinin düşük olması	6	7,8
İstenildiği anda temin edilememesi	4	5,12
Kredi geri ödeme sürelerinin uygun olmaması	3	3,9
Kredi konusunda banka çalışanın bilgisizliği	3	3,9
Kredi konusunda işletmenin bilgi eksikliği	3	3,9
Bilanço ve mali tablolarındaki eksiklikler	2	2,6
Her senedin iskontooya kabul edilmemesi	1	1,3
Toplam	77	100

İşletmelerin finansal sorunların çözümü için vergilerde istisnalar yapılması, devlet teşviklerinde artış olması ve faizlerin uygun hale getirilmesi tercihlerde ilk sıraları almaktadır.

Tablo:20 İşletmelerin Finansal Sorunları Çözüm Önerileri

Öneriler	Frekans	Yüzde(%)
Vergilerde istisnalar uygulanmalı	62	62
Devlet teşvikleri artırılmalı	60	60
Destek kredilerinin faizleri uygun hale getirilmeli	50	50
Kosgeb,TOBB v.b. kurumlar tarafından işletmeler eğitilmeli	32	32
Kobi'lerin üretim,pazarlama sorunlarına istinaden projeler geliştirilmeli	25	25
Firmalara finans ve pazarlama konularında danışmanlık hizmeti verebilecek birimler oluşturulmalı	24	24
Bankalarda Kobi'ler için eğitimli ve deneyimli personel bulundurulmalı	22	22
İhracatı artırıcı tedbirler alınmalı	21	21
Yeni finansal araçlar hakkında bilgilendirmeler yapılmalı	15	15
AB, Dünya Bankası v.b. kurumların kredi olanaklarından daha fazla yararlanılmalı	15	15

İşletmelerin içinden 9 tanesi devlet teşviği kullandığını, 8 tanesi Kosgeb desteği kullandığını beyan etmiştir. Özel sektör ve vakıf yardımları alan işletme sayısı yalnızca 3 adet olup çalışmaya dahil olan firmalardan yalnızca 1 tanesi AB destek projelerinde yararlanmaktadır. İşletmelerin % 79 u teşviklerden yararlanmamaktadır. Teşviklerden yararlanmama sebepleri sorulduğunda alınan cevaplar Tablo:19 da görülmektedir. Söz konusu nedenlerin en başında bilgi sahibi olunmaması ve ilgilenmedikleri sonucu elde edilmektedir. Cevap vermeyen firmaların çokluğu ise yine bilgi eksikliği ve daha önceki çalışmalarda elde edilen bilgiler ile örtüşmektedir.

Tablo:21 İşletmelerin Teşviklerden Yararlanmama Sebepleri

Nedenler	Frekans	Yüzde(%)
Bilgi yok	26	33,3
İlgilenmiyorum	26	33,3
Teşvikler yeterli değil	14	17,9
Bürokratik engell	6	7,7
Yararlı değil	4	5,1
Teknik personel yok	2	2,6
Toplam	78	100

Giresun ilinde ihracat yapan firma sayısının 26 adet olması sebebiyle firmalara forfaiting, barter, eximbank kredileri seçenekleri sunulmamış olup, daha önce yapılan çalışmalar ışığında genelde Kobi'lerin kullanmayı tercih ettikleri leasing ve faktoring kullanımı ölçmek üzere yöneltilen sorulara firmaların neredeyse tamamına yakını olumsuz yanıt vermişlerdir. Alternatif kaynaklardan leasing factoring'e göre daha fazla bilinmekte ve çoğunlukla makine ve ekipman kiralama olarak kullanılmaktadır.

Tablo:22 İşletmelerin Leasing Kullanım Durumu

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	11	11,8
Hayır	82	88,2
Toplam	93	100

Tablo:23 İşletmelerin Factoring Kullanım Durumu

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	2	2,4
Hayır	81	97,6
Toplam	83	100

İşletmelerin büyük bir çoğunluğu (% 75) Kobi'ler için özel olarak oluşturulan Gelişen İşletmeler Pazarı (Kobi Borsası) hakkında bilgi sahibi değildir. Kendileri için böyle bir pazar oluşturulduğu bilgisi verildiğinde işletmelerin yüzde 81'i bu borsaya açılmayı düşünmediklerini belirtmektedirler.

Tablo:24 İşletmelerin Kobi Borsası Hakkında Bilgi Düzeyi

	Frekans	Yüzde(%)
Evet	22	22,7
Hayır	75	77,3
Toplam	97	100

Tablo:25 İşletmelerin Borsaya Açılma Yaklaşımı

	Frekans	Yüzde(%)
Düşünmüyoruz	81	88
Uzun vadede düşünmüyoruz	9	9,8
Kısa vadede düşünmüyoruz	1	1,1
5 yıl içinde düşünmüyoruz	1	1,1
Toplam	92	100

İşletmelerin yatırım kaynaklarını algı düzeyi hakkında yönetilen soruların başında elde ettikleri karı nerede değerlendikleri gelmektedir. İşletmelerin yarısından fazlası (%57) sermayesine eklemeyi tercih etmektedir. İşletmeler %20 ile Makine-techizat alımı ikinci sırada ve % 15 ile taşıt alımı üçüncü sırada tercih etmektedirler.

Tablo:26 İşletmelerin Karını Değerlendirilme Türleri

Yatırım Şekli	Frekans	Yüzde(%)
Sermayeye ekleme	57	57
Makine, techizat alımı	20	20
Taşıt alımı	15	15
Kar dağıtımı	3	3
Gayri menkul alımı	2	2
Repo,altın,hazine bonusu v.b.	2	2
Borsaya yatırım	1	1
Toplam	100	100

Tablo:27 ve Tablo:28'de görüleceği gibi işletmelerin borsada yatırım yapma düzeyleri oldukça düşüktür. Cevaplayan işletmelerin yarısından fazlası (%56) vadeli mevduat hesaplarına yatırım yapmayı tercih etmekte olup, % 22,7 oranla altın mevduatı hesabı seçilmiştir. Yatırım yapmayan firmaların sayısı 44 adet ile oldukça fazladır.

Tablo:27 İşletmelerin Borsada Yatırım

Yapma Düzeyi	Frekans	Yüzde(%)
Evet	10	11,1
Hayır	80	88,9
Toplam	90	100

Tablo:28 İşletmelerin Yatırım Yaptıkları Araçlar

Yatırım Araçları	Frekans	Yüzde(%)
Vadeli Mevduat	37	56
Altın mevduatı	15	22,7
Hazine bonosu,Tahvil	4	6,15
Katılım hesapları	4	6,15
Yatırım fonları	2	3
Arbitraj,döviz işlemleri	2	3
Vadeli işlemler borsası	2	3
Toplam	66	100

İşletme sahiplerinin yatırım kararlarına çoğunlukla aile, arkadaşları ile gazete-dergilerin ekonomi haberleri etki etmektedir. Kobi'lerin çoğunluğu aile işletmelerinden oluşmaktadır ve finansman sorunu yaşadıklarında yada yatırım yapmak istediklerinde ilk danıştıkları kesim kendi yakın çevreleri olmaktadır.

Tablo:29 İşletmelerin Yatırım Kararına Etki Eden Kanallar

Etki Kanalları	Frekans	Yüzde(%)
Aile,arkadaş	28	32,7
Gazete,dergilerin ekonomi haberleri	19	22,1
Çalışılan banka müşteri temsilcisi	12	13,9
İnternet	11	12,8
Yatırım danışmanı	9	10,4
Ekonomi ve finans televizyon programları	7	8,1
Toplam	86	100

V. SONUÇ

Artan küreselleşme olgusu ile bilginin kolaylıkla elde edilebildiği günümüzde Kobi'lerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve değişken tüketici tercihlerine uyum sağlayabilmeleri gerekmektedir. Literatür incelemesine baktığımızda on iki yıl içerisinde yapılan çalışmalar neticesinde ülkemizin dört bir yanında Kobi'lerin genelinde modern ve rekabetçi yönetim yapısı bulunmadığı gibi büyük bir çoğunluğu büyük ölçekli işletmelerin fason üreticisi yada yan sektörü olarak faaliyette bulunmak durumundadır. Türkiye üretim gücünün büyük bir çoğunluğunu oluşturan Kobi'lerin gelişmiş ülkelerdeki emsalleriyle yarışabilmeleri için en temel problemleri olan finansman sorunları dışında yönetim, kurumsallaşma, pazarlama ve etkin kredi kullanım modellerine sahip olmaları gerekmektedir. İşletme sahiplerinin profesyonellere yetki devri vermekten kaçınmaları, finans departmanı yada çalışanı istihdamına olumlu bakmamaları büyük oranla mikro ölçek seviyesinde faaliyet gösteren Kobi'lerin gelişmesini engellemekte ve ölçek ekonomisinin avantajlarından mahrum bırakmaktadır. İşletmelerin finansman kaynakları sorununa günlük çözümler üretmeye çalışmaları, halen kişisel ilişkiler ile alım-satım süreçlerinde ticaret kurallarının dışına çıkarak teslimatlarda daha fazla tolerans göstermeleri ve esnek vade planı içeren çalışma tarzına sahip olmaları, banka çalışanlarıyla olan kişisel bağlılıklar nedeniyle banka kredilerini tercih etmeleri, alternatif finansman kaynakları (leasing, faktoring, barter, risk sermayesi, mikrofinansman v.b.) hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları veya olmak istememeleri Kobi'lerin özsermaye ile finanse edilmesini ve dolayısıyla nakit yapısındaki değişkenlikler nedeniyle ekonomik değişimler ve kriz dönemlerinde savunmasız olmalarına neden olmaktadır.

Giresun ilinde yaptığımız çalışma neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır; işletmelerin büyük bir çoğunluğu mikro ölçekli olup imalat sanayi ağırlıklı çalışmaktadırlar. Genelinde beş yıldan uzun süredir faaliyette olmalarına rağmen halen kurumsallaşmadan uzaktırlar. İşletmelerin büyük çoğunluğu alacak tahsili ve deneyimli eleman temininde sorunlar yaşamaktadır. Ancak bu sorunları gidermek için kalifiyeli eleman alımına sıcak bakmamaktadırlar. Ağırlıklı olarak sipariş ve perakende satış yapılması firmaların fason üretim yada yan sanayi olarak faaliyette bulunmalarına neden olmaktadır. Finansman sorunları sıklıkla yaşayan işletmelerin banka kredilerini yoğun olarak (%7,1) kullanmadıkları görülmektedir. Ancak işletmelerin büyük bir çoğunluğu gerek kuruluş aşamasında gerekse faaliyet döneminde bir şekilde banka kredisi kullanmaktadır. İşletmelerin yoğun olarak tercih ettiği kredi türü sabit ödemeli olan "Taksitli Ticari Kredi" dir. Kredi temininde en fazla teminat sağlamada sıkıntılar yaşanmaktadır. İşletmelerin neredeyse tamamı kobi borsası, leasing ve faktoring hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Teşviklerden ise yine bilgi eksikliği sebebiyle yararlanılmadığı görülmektedir. Yatırımların çoğunluğu fiziki sermaye ya da beşeri sermayeye eklemeye olarak gerçekleştirilmektedir. Riski az, getirisi düşük yatırım araçları tercih edilirken borsa ve türev ürünler tercih edilmemektedir. Anket sonucunda firmalar vergilerde istisnalar olmasını, devlet desteklerinin artırılmasını, kredi faizlerinin uygun hale

getirilmesini ve kalifiyeli personel temini yada yönetim konusunda bilgili işletme sahiplerinin olması için eğitimler verilmesini ilk sıralarda talep etmektedirler. Çalışmaya katılan işletmeler ile yapılan yüz yüze görüşmelerde yenileşme ve yeni pazar bulma konusunda ise çekimser davrandıkları, Kobi desteklerinin yetersiz olduğu ve kaynak temininde yaşanan sıkıntılar sebebiyle işletmelerin büyüme gerçekleştiremedikleri ifade edilmiştir. Söz konusu bu sıkıntılara istinaden firmalar ile başta Kosgeb olmak üzere Esnaf ve Ticaret odaları, İşçi Bulma Kurumu (İşkur) ve üniversitelerce istişarelerde bulunmalıdır. İşletmelerin sorunları kategorize edilerek sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapılmalıdır. İşletme yöneticileri yada sahipleri finansman temini ve alternatif finansman kaynakları bulma konusunda eğitilmelidirler. Finansman kaynakları ve yatırım olanakları konularında yetersiz bilgiye sahip işletme sahiplerine banka temsilcileri başta olmak üzere Kobi'ler ile ilişkili tüm kurumlar tarafından yardımcı olunmalı ve bilgi eksikliği sebebiyle ters seçim ile karşı karşıya kalmaları önlenmelidir. Kobi'ler inovasyon ve ar-ge çalışmalarında bulunmaları için eğitilmeli ve Tekno-Park kurulması sağlanarak üniversite ile Kobi'ler arasındaki ilişkiler artırılmalıdır. Kobi borsasından yararlanmaları için Giresun ilinde Kobi'lerin kurumsallaşmalarına yardımcı olunmalı ve kayıt dışı faaliyetlerin azaltılması için çalışmalarda bulunulmalıdır. Büyük ölçekli sanayinin olmadığı ve ihracatın sınırlı sayıda firma ile sağlandığı Giresun ilinde aynı sektörde imalatla bulunan mikro ve küçük ölçekli firmalar birleştirilerek ölçek ekonomilerinden yararlanmaları ve profesyonel yönetim anlayışı ile yönetilmeli sağlanmalıdır. Proje, iş planı hazırlama konusunda yetersiz kalan Kobi'ler bu eksikleri nedeniyle projeye dayalı destek veren Kosgeb, Tübitak gibi kurumlardan yararlanamamaktadır. Dolayısıyla bu firmalara destek ihtiyacı oluşmadan belirli periyodlarla iş planı hazırlama ve destek çeşitleri hakkında seminerler verilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKKAYA, G.C. ve İÇERLİ, M.Y., "Kobi'lerin Finansal Problemlerinin Çözümünde Risk Sermayesi Finansman Modeli", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2001, Cilt 3, Sayı:3, s.61-70
- ALPTEKİN, E., "Kobi'ler Alternatif Finansman Kaynaklarının Farkında mı?", İzmir Ticaret Odası Yayınları, Ar&Ge Bülteni 2007 Haziran-Ekonomi, s.4-10
- AYGEN, F., "AB'ye Giriş Sürecinde Kobi'lerin Finansman Sorunları ve Alternatif Finansman Tekniklerinden Yararlanma Dereceleri Sakarya Örneği", 3.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2006, yayın no:58 s.81
- AYRIÇAY, Y. ve KÖK, D., "Kobi'lerin Finansmanında Kredi Kullanım Düzeyini Etkileyen Faktörler: Kahramanmaraş Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, yıl:2009, cilt:6, sayı:11, s.109-131
- BAYÜLKEN, Y. ve KÜTÜKOĞLU, C., "Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri (Kobi'ler)", TMMOB Makine Mühendisleri Odası, Oda raporu, 4.baskı, Nisan 2012, Yayın no:MMO-585
- BÜYÜKŞALVARCI, A. ve KILINÇ, C.Ç., "Konya İlinde Faaliyette Bulunan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sermaye Yapısı Kararları Üzerine Bir Araştırma", 3.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2006, yayın no:58 s.89-97
- ÇELİKKOL, H., ÇELİKKOL, M.M., KOÇ, Y.D., "Ticaret Bankacılığında Yeni Bir Boyut: Kobi Bankacılığı ve Türkiye Değerlendirmesi" Dumlupınar Ün. Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:21, Ağustos 2008, s.253-272
- DÜNYA BANKASI, 2010 Türkiye Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporu, http://siteresources.worldbank.org/TURKEYEXTN/Resources/361711-1291879250519/ICA2010_Chapter2-tr.pdf erişim tarihi:17.01.2014
- DÜNYA BANKASI, 2013 İş yapma Endeksi " Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler İçin Daha Akıllı Düzenlemeler", <http://www.doingbusiness.org/-/media/GIABW/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB13-full-report.pdf> erişim tarihi:17.01.2014
- EMİR, M., SEVİM, U., ASLANTÜRK, D., "Kobi'lerde Finansal Yönetim Uygulamalarının Finansman Sorunları Üzerindeki Etkisi: Trabzon İli Örneği", Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, Sayı 6 Haziran 2012, s.121-144
- EMİR, M., "Finans Kaynakları ve Samsun'daki Kobi'lerin Durumu", Samsun Sempozyumu, 2011, http://www.samsunsempozyumu.org/Makaleler/483236063_07_Ara%C5%9F%20G%C3%B6r.%20Murat%20Emir.pdf , erişim tarihi:20/06/2013
- EROL, M., "Ekonomik Kriz ve Kobi'ler", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2010, cilt:5 sayı:1 s.165-181
- EMİR, M. ve EYÜPOĞLU, K., "Global Finansal Krizin Türkiye'deki Kobi'ler Üzerindeki Etkileri", Muhasebe ve Finansman Dergisi, sayı 60, Ekim 2013, s.31-43
- FİDAN, M.M., "Kobi Kredi Piyasasında Asimetrik Bilgi ve Ahlaki Tehlike: Laleli Örneği", Maliye Finans Yayınları, 2011, yıl:25 sayı:90 s.41-57
- GTSO, Giresun Ticaret ve Sanayi Odası Ekonomik Raporu 2011, <http://www.giresuntso.org.tr/tr/goster1.aspx?menukod=33&kod=242> erişim tarihi:13.01.2014
- GÜLER, S. ve TANER, B., "Dünyada Kobi Borsaları ve Türkiye'de Kobi Borsasının Oluşumuna Yönelik Uygulamalar" Ege Akademik Bakış, 2008, sayı:2 cilt:8, s.519-540
- GÜNEŞ, R. ve UĞUR, A., "Kobi'lerin İhracat Finansmanında Eximbank Kredileri: Malatya İlinde Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi, İ.B.F. Dergisi, yıl: 2007, cilt:12, sayı:2, s. 21-40
- GÜZELDERE, H. ve SARIOĞLU S.E., "Türkiye'de Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sermaye Yapısı, Ölçek ve Sektöre Göre Sermaye Yapısının Farklılaşması: İstanbul'da Faaliyet Gösteren Kobi'lere Uygulanan Bir Anket Çalışmasının Değerlendirilmesi" 8.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2012, yayın no:182, S.185-195

- KARAMUSTAFA, O. ve KARAKAYA, A. (2007), "Kobi'lerin Borçlanma Yapılarına Ampirik Bir Bakış", TSA , yıl:2011, sayı: 2, Ağustos 2007, s. 119-138.
- KORKMAZ, T., CURA, G., "KOBİ'lerin Finansal Olanakları ve Finansal Yapıları: Zonguldak Çaycuma'daki KOBİ'lere Yönelik Anket Uygulaması", 3.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2006, yayın no:58 S.147
- KOYUNCUGİL, A.S., ÖZGÜLBAŞ, N., "İMKB'de İşlem Gören Kobi'lerin Güçlü ve Zayıf Yönleri: Chaid Karar Ağacı Uygulaması", Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:23 Sayı:1, Yıl:2008, s.1-21
- OKTAY, E. ve GÜNEY, A., "Türkiye'de Kobi'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri", "21.Yüzyılda Kobi'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri" Sempozyumu, 03-04 Ocak 2002, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C., s.1-21
- ÖNDEŞ, T. ve GÜNGÖR, N., "Kobi'lerin Finansmanı Erzurum Sanayi Bölgesinde Bir Araştırma", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1, 2013, s.1-17
- ÖNEM, H.B., "Kobi'lerin Finansal Risk Algı Düzeyine Yönelik Bir Araştırma: Isparta-Burdur İlleri Örneği", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010
- TOBB, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sanayi Kapasite Raporu 2012, <http://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/sanayi-kapasite-raporu-istatistikleri.php> erişim tarihi: 13.01.2014
- TORLAK, Ö. ve UÇKUN, N., "Eskisehir'deki Kobi'lerin Pazarlama ve Finansman Sorunları Ara Kesiti" Sosyal Bilimler Dergisi 2005/1, s.199-215
- TÜRKOĞLU, M. ve ÇELİKKAYA, S., "Türkiye'de Kobi'lere Yönelik Ar-ge Destekleri", Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2011, Cilt.3, Sayı.2, s.56-71
- SAKARYA, Ş. ve KARA, S., "Avrupa Birliği Sürecinde KOBİ'lerin Finansman Sorularının Çözümünde Risk Sermayesinin Uygulanabilirliği; Türkiye Üzerinde Bir İnceleme", 3.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2006, yayın no:58 S.171
- SAYILIR, A., DİRLİK S., MERCAN S., "KOBİ'ler Finansal Destekleri Kullanma Yetkinliğinde mi? (Muğla İlinde Ampirik Bir Çalışma)", 3.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2006, yayın no:58 s.185
- SÜKLÜM N., "Kobi'lerin Kullandıkları Kredi Profilinin Belirlenmesi: Aydın İli Umurlu Organize Sanayi Bölgesi Örneği", Hitit Ün.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Aralık 2011, yıl: 4 sayı: 2 sf.87-102
- ŞAHİN, O., "Kobi'lerde Finansal Performansı Belirleyen Faktörler", Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2011, sayı:14 cilt:7 s.183-200
- ULUSOY, R. ve AKARSU, R., "Türkiye'de Kobi'lere Yapılan Destekler ve İstihdam Üzerindeki Etkileri", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012, sayı:23, s.105-126
- ÜZÜMCÜ, A. ve DOĞAN, A., "Türkiye ve Sivas'ta Yatırım-Kobi Teşviklerinin Gelişimi", Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi, 2001, sayı:1 cilt:2, s.299-318
- YÜCEL, R. ve YÜKSEL, İ., "Kırıkkale Organize Sanayi Bölgesinde Faaliyet Gösteren Kobi'lerin İnovasyon Eğilimleri" 8.Kobi'ler ve Verimlilik Kongresi Bildiri Kitabı, T.C.İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2012, yayın no:182, s.53-60
- YÜKSEL, A., "Türkiye'de Kobi'lerin Banka Kredilerine Erişimi", T.C.Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, 2011, Yayın kodu: ISBN, 978-975-19-5114-4
- 19.10.2005 tarih ve 2005/9617 sayılı "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması" Hakkında Yönetmelik
- Kobi Stratejisi ve Eylem Planı 2011-2013, www.sanayi.gov.tr/Files/Documents/KOSGEB_Katalog.pdf erişim tarihi: 20.06.2013
- <http://gazete28.com/haber/5793-ekonomi-kosgeb-giresun-hizmet-mudurlugu-faaliyetleri.html> erişim tarihi: 13.01.2014